

JAHON TA'LIM TIZIMIDA MASOFAVIY TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI VA AHAMIYATI

Saidxo'jayeva Qizlarxon Abdubobi qizi

Gmail: abdullayeva qizlarxon54@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada masofaviy ta'lim jahon ta'lim tizimida, ayniqsa, COVID-19 pandemiyasidan keyin tobora muhim ahamiyat kasb etib borayotganligi, masofaviy ta'lim platformalari o'qituvchilar va o'quvchilarni onlayn kurslarni o'tkazish, muloqot qilish, hamkorlik qilish va baholash uchun zarur vositalar bilan ta'minlash orqali masofaviy ta'limni osonlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynashi yoritib berilgan. Ushbu platformalar ta'lim muassasalariga onlayn ta'limga muammosiz o'tishga imkon berishi, bu esa o'quvchilar jismoniy masofani saqlash choralarga qaramay o'qishni davom ettirishlarini ta'minlashi, shuningdek, ular korporatsiyalarga o'z xodimlarini masofadan turib o'qitish va malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim etish imkonini berishi, jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'lim platformalarining o'rni va ahamiyati ilmiy asoslab berilgan.

Tayanch so'zlar: masofaviy ta'lim, virtual sinflar, kontent, innovatsiyalar, Microsoft Teams, Canvas, Google Classroom, Moodle, SharePoint, OneDrive va Planner.

Аннотация: В данной статье дистанционное обучение становится все более важным в мировой системе образования, особенно после пандемии COVID-19, платформы дистанционного обучения позволяют преподавателям и студентам проводить онлайн-курсы, общаться, сотрудничать. облегчение дистанционного обучения путем предоставления необходимых инструментов для проведения и оценки. Эти платформы позволяют образовательным учреждениям плавно переходить на онлайн-обучение, гарантируя, что студенты продолжают учиться, несмотря на меры физического дистанцирования, а также позволяют корпорациям обучать своих сотрудников удаленно. Роль и значение платформ дистанционного обучения в мировой системе образования, что позволяет для предоставления возможностей профессионального развития, было научно обосновано.

Ключевые слова: дистанционное обучение, виртуальные классы, контент, инновации, Microsoft Teams, Canvas, Google Classroom, Moodle, SharePoint, OneDrive и Planner.

Abstract. In this article, distance learning is becoming increasingly important in the global education system, especially after the COVID-19 pandemic, distance learning platforms allow teachers and students to conduct online courses, communicate, collaborate. is highlighted as playing a crucial role in facilitating distance learning by providing the

necessary tools for conducting and evaluating. These platforms enable educational institutions to seamlessly transition to online education, ensuring that students continue to study despite physical distancing measures, and they also enable corporations to train their employees remotely and The role and importance of distance learning platforms in the world education system, which allows for the provision of professional development opportunities, has been scientifically substantiated.

Keywords: distance learning, virtual classrooms, content, innovation, Microsoft Teams, Canvas, Google Classroom, Moodle, SharePoint, OneDrive, and Planner.

KIRISH. Masofaviy ta'lim platformalari jahon ta'lim tizimida, xususan, raqamli ta'limga global siljish va moslashuvchan va qulay ta'limga talab ortib borayotgan sharoitda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu platformalar masofadan turib kirish mumkin bo'lgan keng ko'lamli kurslar va dasturlarni taklif etadi, bu esa talabalarga o'z tezligida va internetga ulangan istalgan joydan o'rganish imkonini beradi. Masofaviy ta'lim tobora ommalashib bormoqda. Ayniqsa, ish bilan birga o'qishni davom ettirish yoki ilmiy daraja olishni xohlovchilar uchun bu juda ko'p afzalliklarga ega. Bu, birinchi navbatda, o'qish vaqti va joyi bo'yicha katta moslashuvchanlik bilan ajralib turadi: vaqt va makon cheklolarini buzishi mumkin; bilimlarni operativ o'rganish;

Talabalar o'zlarining o'qish vaqtlarini moslashuvchan tarzda tashkil qilishlari va istalgan joyda o'qishlari mumkin. Bunday holda, talaba o'z ishi bilan birga o'rganadi, shuning uchun darslar ortiqcha majburiyatlarni yuklamaydi. Talaba istalgan vaqtda bilim olishi mumkin: kunduzi, kechqurun, dam olish kunlari. Bunda talaba o'zining kundalik dasturini o'zi xohlagancha tashkil qiladi va bu uning boshqa (kasbiy) vazifalariga mos keladi. Talabalar xohlagan joyda ta'lim olishadi, ularning "sinfi" uyda, sayohat paytida yoki o'qishni xohlagan joyda bo'lishi mumkin. Masofaviy ta'lim na hudud va na chegara bilmaydi, uni ham milliy chegaralar orqali, ham dunyoning turli burchaklarida o'rganish mumkin.

Jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'lim platformalarining ahamiyatini bir necha asosiy jihatlarida ko'rish mumkin:

1. Foydalanish imkoniyati: Masofaviy ta'lim platformalari geografik, moliyaviy yoki shaxsiy cheklolar tufayli an'anaviy g'isht va ohak institutlariga borish imkoniga ega bo'lmagan shaxslar uchun ta'lim olish imkoniyatini beradi. Bu turli millat va joylardan kelgan odamlar uchun ta'lim imkoniyatlarini oshirish potentsialiga ega.

2. Moslashuvchanlik: Masofaviy ta'lim platformalari o'quvchilarga o'qishlarini ish, oila yoki boshqa majburiyatlar bilan muvozanatlash imkonini beruvchi jadval va tezlikni belgilash bo'yicha moslashuvchanlikni taklif etadi. Ushbu moslashuvchanlik ta'limni kengroq o'quvchilar doirasi uchun yanada qulayroq qilishi mumkin.

3. Uzluksiz ta'lim: Masofaviy ta'lim platformalari shaxslarga umrbod ta'lim olish va uzluksiz kasbiy rivojlanish imkoniyatini beradi. Bu, ayniqsa, malaka oshirish va qayta malaka oshirish zarurati tobora muhim ahamiyat kasb etayotgan tez o'zgaruvchan mehnat bozorida muhim ahamiyatga ega.

4. Global ta'sir: Masofaviy ta'lim platformalari geografik to'siqlarni yo'q qilib, dunyoning turli burchaklaridan kelgan talabalar va o'qituvchilarni bog'lab, global

auditoriyani qamrab olish imkoniyatiga ega. Bu madaniyatlararo almashinuv va hamkorlikni osonlashtirishi, barcha ishtirokchilar uchun ta’lim tajribasini boyitishi mumkin.

5. Innovatsiyalar: Masofaviy ta’lim platformalari ko‘pincha ta’limdagi texnologik innovatsiyalar orasida birinchi o‘rinda turadi, o‘rganish tajribasini yaxshilash uchun virtual haqiqat, sun‘iy intellekt va interaktiv multimedia kabi vositalardan foydalanadi. Bu ta’lim va ta’lim usullarida innovatsiyalarni rag‘batlantirishi mumkin, bu esa kengroq ta’lim tizimiga foyda keltirishi mumkin bo‘lgan yangi yondashuvlar va ilg‘or tajribalarni keltirib chiqaradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Terri Anderson va Pablo Rivera-Vargas o‘zlarining “Distance Learning and Online Education: The Role of Technology in Shaping the Future of Education” nomli qo‘llanmalarida asofaviy ta’lim afzalliklari, virtual muhitda o‘qitish, masofaviy ta’lim tarixi hamda rivojlanish bosqichlari haqida so‘z yuritgan va bir qancha tanqidiy fikrlarni ilgari surgan.

Mur va Kearsli masofaviy ta’lim tizimi quyi tizimlarni o‘z ichiga oladi va kattaroq tizimlarga kiritilganligini taklif qiladi deyishadi o‘zlarining “Masofaviy ta’lim: onlayn ta’limning tizimli ko‘rinishi” nomli uslubiy qo‘llanmalarida. Ular o‘z kitoblarini masofaviy ta’limni murakkab biologik quyi tizimlarni o‘z ichiga olgan va katta ijtimoiy tizimlarga kiritilgan inson tanasiga o‘xshatishdan boshlaydilar. Xuddi shunday, masofaviy ta’lim tizimi o‘qitish va o‘qitish, kurslar va dasturlarni loyihalash, texnologik infratuzilma, institutsional boshqaruv va siyosatning quyi tizimlarini o‘z ichiga oladi. Boshqa tomondan, u kattaroq milliy ta’lim tizimiga kiritilgan. Shunga ko‘ra, ular tizim ko‘rinishi barcha tizim darajalarida masofaviy ta’lim amaliyotlarini tushunish va erishishning eng yaxshi usuli ekanligini ta’kidlaydilar. Shunday qilib, ular masofaviy ta’limning quyi tizimlarini mazmunli bilimlar manbasini, kursni loyihalashtirish va yetkazib berishni, o‘quvchilarni qo‘llab-quvvatlashni, o‘quvchilarning xususiyatlari va ularning konteksti va boshqaruvini qamrab olgan holda taqdim etadilar va tushuntiradilar.

Alfred P. Rovai va Jason D. Bakerlarning “Distance Learning in Higher Education: A Programmatic Approach to Planning, Design, Instruction, Evaluation, and Accreditation” deb nomlanuvchi foydali resurs onlayn dasturlar va kurslarni loyihalashning eng yaxshi amaliyotlarini tavsiflaydi. Katta yoshdagi universitet talabalarining o‘rganish xususiyatlari va ularning onlayn ta’lim bilan bog‘liq tajribalarini amaliy ko‘rsatmalarga tarjima qilib, mualliflar dastur va kurslarni rejalashtirish, loyihalash va etkazib berish kabi mavzularga murojaat qiladilar; ko‘p madaniyatli va gender muammolari; dasturni baholash; talabalarning onlayn o‘qitishni baholash; va institutsional va dastur akkreditatsiyasi. Matn madaniy jihatdan javob beradigan, shuningdek, kitobda keltirilgan strategiyalarni amalga oshiradigan onlayn kurs materiallari va baholash vazifalari kabi resurslarni o‘z ichiga oladi.

MUHOKAMA

Masofaviy ta’lim dasturini ishlab chiqish va amalga oshirishni xohlovchilar uchun yo‘l xaritasini taqdim etish, bu dolzarb jild:

✓ Konstruktivistik yondashuv yordamida o‘zaro ta’sirlarni qanday engillashtirish va mo‘‘tadil qilishni tushuntiradi.

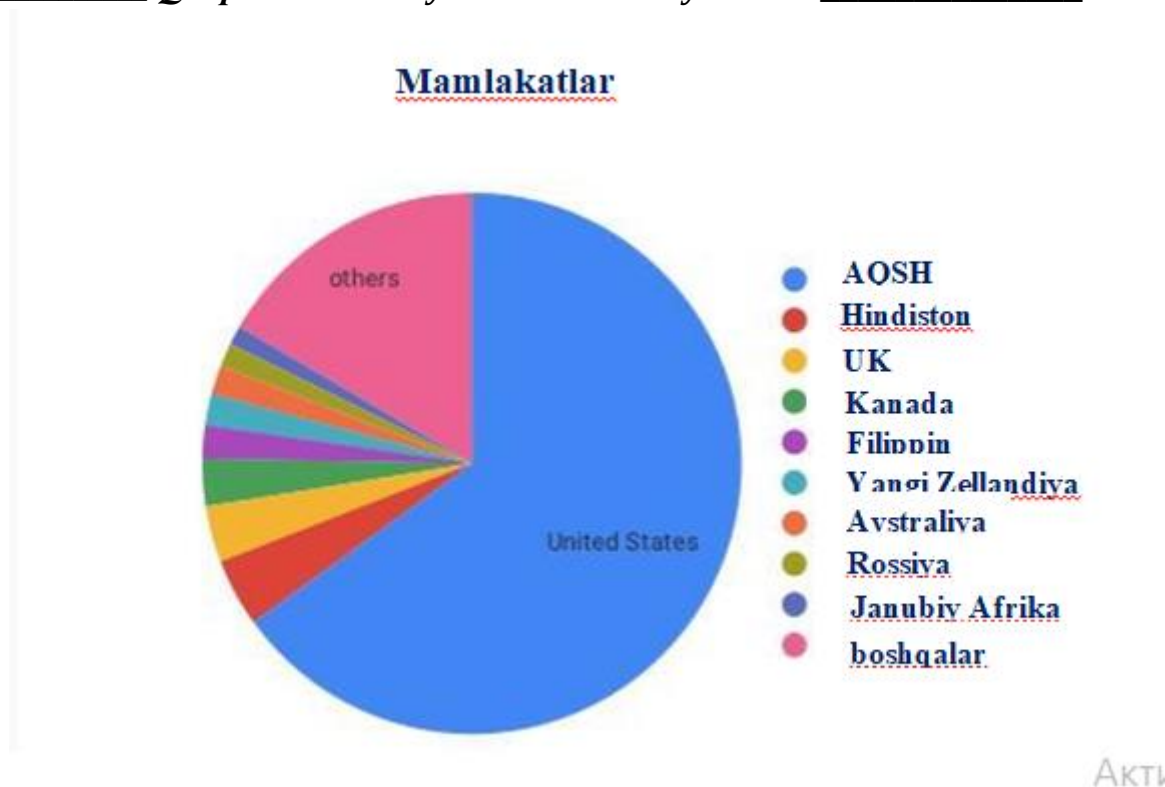
- ✓ Irq va gender bilan bog‘liq muammolarga javob beradigan strategiyalarni taqdim etadi.
- ✓ Masofaviy ta‘lim dasturlarini baholash modelini taqdim etadi.
- ✓ Onlayn ta‘limni to‘g‘ri va ishonchli baholashga yordam beradigan strategiyalarni aniqlaydi.
- ✓ Institutsional va masofaviy ta‘lim dasturlarini akkreditatsiya qilish masalalarini hal qiladi.

Zamonaviy jamiyatning jadal rivojlanishi munosabati bilan ta‘lim sohasida innovatsion yondashuvlarga ehtiyoj paydo bo‘ladi. A.E.Arutyunova, L.A.Lazarenko “Перспективы развития дистанционного обучения в современной России” nomli qo‘llanmalarida bir qator mezonlarga asoslanib, mavjud virtual platformalar tahlil qilinadi. Rossiya, shuningdek, onlayn ta‘lim sohasidagi xorijiy tajribani taqdim etmoqda. Ta‘limning bevosita ishtirokchilari orasida masofaviy ta‘lim qanchalik talabga ega ekanligini aniqlash uchun jarayon olimlar Krasnodar shahrida so‘rov o‘tkazishdi. Ma‘lumotlar qiyosiy ko‘rinishda taqdim etildi. Masofaviy ta‘limni rivojlantirish istiqbollarini aniqlash maqsadida SWOT tahlili o‘tkazildi. Ularning so‘rovlari va SWOT tahlili shuni ko‘rsatdiki, ommaviy ochiq onlayn kurslar (MOOCs) an‘anaviy an‘anaviy ta‘limni to‘ldirishi mumkin, ammo hozirda onlayn kurslar odatiy kurslarni almashtirishga tayyor deb aytishga hali erta. Aralash ta‘lim olishni jahon ta‘lim tizimi qo‘llab-quvvatlamogda.

NATIJALAR

2023-yildagi masofaviy ta‘lim statistikasi:

- ✓ Butun dunyo bo‘ylab talabalarining 49% qandaydir onlayn ta‘limni tugatgan.
- ✓ Onlayn ta‘lim - ta‘lim sohasidagi eng tez rivojlanayotgan bozor - 2000 yilda yaratilganidan beri u 900% o‘sdi.
- ✓ Talabalarining 70 foizi onlayn o‘qitish an‘anaviy sinfda o‘rganishdan yaxshiroq ekanini aytishadi
- ✓ 2027-yilga borib onlayn o‘rganishdan foydalanuvchilar soni 57 millionga yetishi kutilmoqda
- ✓ Endilikda korxonalarning 80% onlayn ta‘lim yoki ta‘lim yechimlarini taklif etadi
- ✓ AQSHdagi talabalarining 63% har kuni onlayn ta‘lim faoliyati bilan shug‘ullanadi
- ✓ Onlayn ta‘lim talaba va xodimlarni 50% gacha ushlab turishi mumkin
- ✓ Onlayn ta‘lim fanni o‘rganish uchun zarur bo‘lgan vaqtni 40% dan 60% gacha qisqartirishi mumkin
- ✓ Onlayn ta‘lim sanoati 2026 yilga borib 370 milliard dollardan oshadi
- ✓ Onlayn ta‘lim va treninglar xodimlarning ish faoliyatini 15% dan 25% gacha oshirishi mumkin.

1-rasm. Jahon mamlakatlarini masofaviy ta'lim platformasidan foydalanish ko'rsatkichlari

Onlayn ta'lim 2026-yilga kelib 9,1% yillik o'sish sur'atiga ega bo'ladi. Hisob-kitoblar shuni ko'rsatadiki, 2018 va 2026-yillar oralig'ida onlayn ta'lim sanoati har yili 9,1% ga o'sadi.

Buyuk Britaniyada olib borilgan tadqiqotlarga ko'ra, onlayn ta'lim nafaqat talabalar uchun, balki an'anaviy sinfda o'rganishdan ko'ra atrof-muhit uchun ham foydalidir. Talabalar va professor-o'qituvchilar dars uchun sayohat qilishlari shart emasligi sababli, har bir talaba 85% kamroq karbonat angidrid chiqindilarini ishlab chiqaradi va shu bilan ularning uglerod izlarini kamaytiradi. Onlayn darslar kampus binolarida o'tkazilmagani sababli, energiya iste'moli ham qariyb 90% ga kamayadi.

AQSH aspirantlarining 41 foizi an'anaviy ta'limdan ko'ra onlayn ta'limni afzal ko'radi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, amerikalik aspirantlarning beshdan ikki nafari onlayn ta'lim kollej darajasidagi sinfdagi an'anaviy tajribadan ko'ra har tomonlama yaxshiroq tajriba taqdim etishiga ishonishadi.

Rivojlangan mamlakatlarda masofaviy ta'lim uchun ishlatiladigan ba'zi mashhur onlayn platformalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

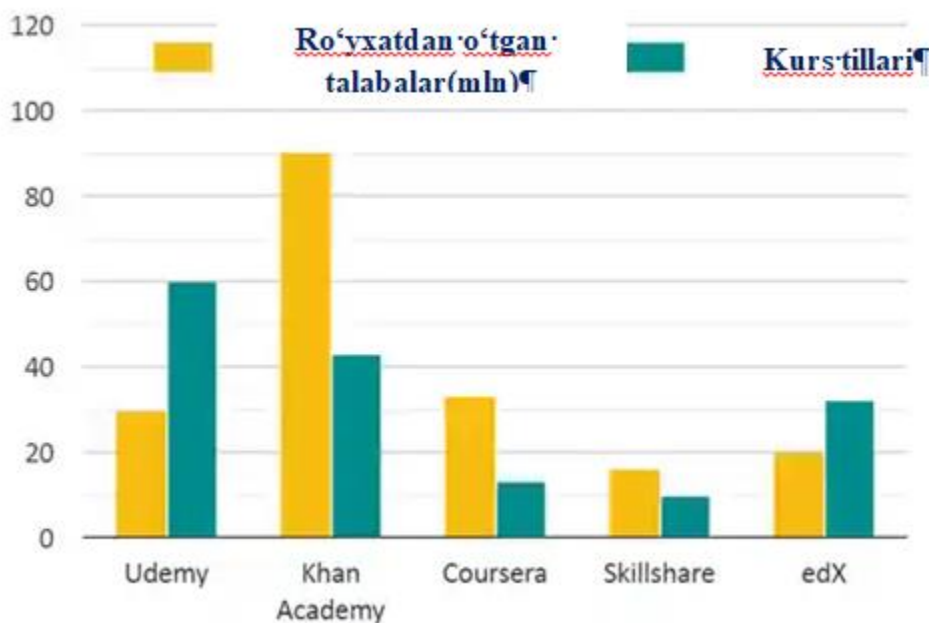
1. Canvas: Onlayn kurslar, munozara forumlari, topshiriqlar va baholash uchun platformani ta'minlovchi keng qo'llaniladigan ta'limni boshqarish tizimi.
2. Doska: Onlayn kurslarni yetkazib berish, muloqot va hamkorlik uchun vositalarni taklif qiluvchi yana bir mashhur ta'limni boshqarish tizimi.
3. Moodle: O'qituvchilar, ma'murlar va o'quvchilarga shaxsiylashtirilgan ta'lim muhitini yaratish uchun yagona mustahkam, xavfsiz va integratsiyalashgan tizim bilan ta'minlash uchun mo'ljallangan ochiq manbali o'quv platformasi.

4. Google Classroom: Google tomonidan maktablar uchun ishlab chiqilgan bepul veb-xizmat, topshiriqlarni qog‘ozsiz yaratish, tarqatish va baholashni soddalashtirishga qaratilgan.

5. Masshtab: Foydalanish qulayligi va ishonchliligi tufayli onlayn darslar, uchrashuvlar va vebinarlar uchun mashhur bo‘lgan videokonferensaloqa dasturi.

6. Microsoft Teams: Ish joyidagi suhbat, uchrashuvlar, fayllarni saqlash va ilovalar integratsiyasini birlashtirgan hamkorlik platformasi.

Ushbu platformalar ta‘lim muassasalari, korporatsiyalar va jismoniy shaxslar tomonidan onlayn ta‘lim va ta‘lim olish uchun foydalaniladi.

2-rasm. Jahondagi mashhur onlayn platformalardan foydalanish statistikasi
XULOSA

Umuman olganda, masofaviy ta‘lim platformalari masofaviy sharoitlarda ta‘lim berish usulini inqilob qildi. Ular talabalar va o‘qituvchilar uchun jismoniy sinflar imkonini bo‘lmagan taqdirda ham o‘qishni davom ettirish va bog‘lash uchun vositalarni taqdim etadi. Masofaviy ta‘lim platformalari samarali muloqot, hamkorlik va kontentni yetkazib berishni qo‘llab-quvvatlaydigan keng qamrovli va moslashuvchan masofaviy ta‘lim yechimini taqdim etadi. Uning butun dunyo bo‘ylab mashhurligi uning ishonchliligi va butun dunyo bo‘ylab ta‘lim muassasalari uchun mosligini ta‘kidlaydi. Xulosa qilib aytganda, masofaviy ta‘lim platformalari ta‘lim olish imkoniyatlarini kengaytirish, o‘quvchilar uchun moslashuvchanlikni ta‘minlash, umrbod ta‘limni qo‘llab-quvvatlash, global aloqalarni rivojlantirish va ta‘lim amaliyotida innovatsiyalarni rivojlantirish orqali jahon ta‘lim tizimida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Texnologiyaning rivojlanishi va moslashuvchan ta‘lim imkoniyatlariga talab ortib borayotgani sababli, masofaviy ta‘lim platformalari butun dunyo bo‘ylab ta‘lim kelajagi uchun yanada ajralmas bo‘lib qolishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. N.Duesinov, B.Ahmedov “Masofaviy ta‘lim tizimi” O‘quv qo‘llanma. Chirchiq. 2021. S.11-13.

2. X.Atadjanov “Masofaviy ta’lim va uni boshqarish tizimlari”. O‘quv uslubiy qo‘llanma. Nukus. 2019. S. 5-7.
3. Jim Buchenan “A guide to Microsoft Teams for beginner: 101”. Elektron o‘quv uslubiy qo‘llanma. 2 Gould street, Osborne park, WA. 2015. S. 18-20.
4. XennerYe.K. “Microsoft Teams. How to manage it like a pro”. 2018. DitchThatTextbook. S. 34-37.
5. Terri Anderson va Pablo Rivera-Vargas “Distance Learning and Online Education: The Role of Technology in Shaping the Future of Education”. O‘quv uslubiy qo‘llanma. Amerika. 2022. S. 124-126.
6. Mur va Kearsli “Masofaviy ta’lim: onlayn ta’limning tizimli ko‘rinishi”. O‘quv uslubiy qo‘llanma. 2021. S. 57-58.
7. Alfred P. Rovai va Jason D. Bakerlar “Distance Learning in Higher Education: A Programmatic Approach to Planning, Design, Instruction, Evaluation, and Accreditation”. Elektron nashr. Washington. 2019. S. 35-38.
8. A.E.Arutyunova, L.A.Lazarenko “Перспективы развития дистанционного обучения в современной России”. O‘quv uslubiy qo‘llanma. Rossiya. 2019. S. 98-102.
9. D.Uorell, M.Rofes “Getting started with Microsoft Teams”. Elektron o‘quv uslubiy qo‘llanma. Document Version. : 3943 (v1)/MAY 2020. S. 37-40.
10. Olga Smirnova “Distance Education in Russia: An Overview” Высшее образование в России. 2020. Т. 29. № 10. S. 65-76.
11. Robert Ubell “Online Learning in American Higher Education: A Comprehensive Guide”. 2017. USA
12. Jari Laru “Distance Education in Finland: Challenges and Opportunities”. 2020. S. 10-16.
13. Maria Ivanova “Comparative Analysis of Distance Education Systems: Russia, America, and Finland”.2023. Harvard University Cambridge, MA,USA. S. 108-125.
14. Informatika ta’limini rivojlantirish tizimi[Elektronresurs]. Kirish rejimi: <http://uzviylik.tdi.uz/comment/?ID=20>